

TÍÐARGREIN

Færøerne og Grønland bør deltage i folkeafstemningen om retsforbeholdet

Vit prenta í dag tíðargrein, sum Lave K. Borch, varalimur í ES tinginum fyri Fólka fylkingina ímóti ES, Bjørn Elmquist, fyrrverandi fólkatingsmaður fyri Radikala flokkin og advokatur og Ditte Staun, sum er býráðslimur fyri tey Radikalu í Skive, hava skrivað:

Lave K. Borch

Bjørn Elmquist

Ditte Staun

Den 3. december er der som bekendt folkeafstemning om Danmarks retsforbehold i EU. Et ja vil betyde, at et flertal i Folketinget – uden at spørge befolkningen – kan afgive suverænitet til EU inden for alle retspolitiske områder. Det vil også sige områder, der stadigvæk er fælles for hele Rigsfællesskabet. Derfor bør færinger og grønlændere – der jo er danske statsborgere – have ret til at deltage i en kommende folkeafstemning om retsforbeholdet.

Hvis regeringen nægter at lade de nordatlantiske vælgere stemme, vil det kunne føre til, at de nordatlantiske vælgere mister demokratiske rettigheder, uden at de selv har haft indflydelse på det – med andre ord, at de bliver behandlet som i kolonitiden. Det kan vi ikke acceptere, og det bør ingen demokrat i Danmark kunne acceptere.

Rigsfællesskabet med Færøerne og Grønland har rødder helt tilbage til 1380. I dag kendetegnes Rigsfællesskabet af: en fælles statsdannelse »Kongeriget Danmark«, en fælles grundlov, et fælles statsoverhoved, et fælles statsborgerskab, fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, fælles retsvæsen, fælles valuta og fælles politik på en lang række områder.

Flere områder er inden for Rigsfællesskabets rammer overført til hjemmestyre- og selvstyremyndighederne. Men adskillige politiske emner er stadigvæk fælles for Rigsfællesskabet, heriblandt en stor del af retspolitikken såsom frihedsrettighederne, politi, domstole, fængselsvæsen, pas, visum og udlændingepolitikken.

De områder, som er fælles inden for Rigsfællesskabet, kan – såfremt de er grundlovssikrede – kun ændres efter reglerne om grundlovsendring (paragraf 88), der kræver medvirken af folket,

herunder også færøske og grønlandske vælgere. Områder, der er genstand for almindelige love, har Folketinget som sin højeste myndighed, og til Folketinget vælger færinger og grønlændere i alt fire medlemmer. Disse nordatlantiske mandater sikrer de nordatlantiske vælgere indflydelse over de fælles anliggender, på samme måde som vælgere i resten af landet indirekte sikres indflydelse gennem Folketinget.

I praksis har Færøerne og Grønland ikke deltaget i folkeafstemninger om EU (siden Grønland stemte sig ud for over 20 år siden). Begrundelsen har været, at områderne ikke var medlemmer af EU. Denne logik byggede på, at hjemmestyreordningerne sikrede Færøerne og Grønland selvstyre på de områder, hvor EU har kompetence, og at det ville være absurd, at de skulle have indflydelse på noget, de ikke var med i.

Men i løbet af de seneste årtier er EU i stigende grad blevet et projekt, som berører områder, der hører under Rigsfællesskabet med Færøerne og Grønland. De fire danske forbehold (unionsborgerskab, valuta, forsvar og retspolitik) har hindret en åbenlys og direkte kollision, men med en overstatslig retspolitik bliver det klart, at EU og Rigsfællesskabet er på kollisionskurs.

F.eks. har den tidligere justitsminister Mette Frederiksen (S) i 2014 svaret på et spørgsmål angående konsekvenserne for Færøerne af ændringen af Europol-samarbejdet fra mellemstatsligt til overstatsligt. Det fremgår af ministerens svar, at konsekvenserne vil være de samme for Færøerne og Grønland som for Danmark, idet Færøernes og Grønlands Politi udgør en selvstændig politikreds og er en del af dansk politi.

Justitsministeriet er dog nået

frem til, at "Uagtet om forbeholdet i sin helhed ophæves, eller om dette blot omdannes til en tilvalgsordning, kan der potentielt opstå det scenario, at en dansk lov i sin helhed ophæves. I dette tilfælde kan der derfor samtidig være behov for at sikre, at retstilstanden på Færøerne og Grønland ikke påvirkes heraf – eksempelvis ved at Folketinget vedtager en lov, der udelukkende gælder for Færøerne og Grønland".

Dansk deltagelse i en overstatslig retspolitik i EU vil derfor enten direkte eller indirekte påvirke en helt central del af Rigsfællesskabet. Heraf følger, at færøske og grønlandske folketingsmedlemmers indflydelse på fællesanliggenderne tilsvarende vil blive begrænset, hvis Folketinget f.eks. giver EU overstatslig magt på det politimæssige område.

At EU bevæger sig ind på Rigsfællesskabets domæne, er ikke nyt. I forbindelse med euroafstemningen argumenterede den daværende regering for, at euroen kun kunne indføres på Færøerne og i Grønland på baggrund af en særlig afgørelse: »En eventuel dansk deltagelse i ØMU's tredje fase med fælles valuta betyder ikke nødvendigvis, at euroen bliver valuta på Færøerne og Grønland. Dette spørgsmål skal vi selv tage stilling til. Der er tale

om et rigsansliggende« (Økonomiministeriet 1999).

Allerede dengang havde regeringen et asymmetrisk syn på, hvordan der bør lovgives om Rigsfællesskabets fællesanliggender. Tilsyneladende mente regeringen, at vi i den sydlige del af riget skal have indflydelse på, om Færøerne og Grønland skal afskaffe kronen til fordel for euroen, men ikke at det omvendte skulle være gældende. Færøerne og Grønland skulle, set ud fra denne holdning, blande sig udenom, når den sydlige del af riget ændrede på rigsansligerne, og derfor blev det besluttet, at Færøerne og Grønland ikke skulle deltage i afstemningen om dansk deltagelse i euroen i september 2000.

Vi finder, at dette er uholdbart, udemokratisk og diskriminerende over for færinger og grønlændere. I dag er det åbenlyst uacceptabelt, at regeringen forfægter det synspunkt, at Færøerne og Grønland ikke skal stemme om retsforbeholdet, fordi de ikke er med i EU.

I takt med EU's ambitioner forudser vi en åbenlys kollision mellem EU og Rigsfællesskabet. Så længe Rigsfællesskabet består, er det derfor nødvendigt, at folkeafstemninger om rigsansligerne også afholdes på Færøerne og i Grønland.

Vi kan ikke acceptere, at Rigs-

fællesskabet undermineres af de EU-glade politikeres ønske om at afgive dansk suverænitet til EU.

Hvis regeringen eller andre myndigheder forsøger at forhindre en sådan afstemning, vil det ikke alene være et brud på elementære demokratiske spilleregler, men direkte ulovligt ifølge både dansk ret og den europæiske menneskerettighedskonvention. Enhver færing eller grønlænder vil kunne lægge sag an mod den danske stat og vil med meget stor sandsynlighed vinde sagen ved den europæiske menneskerettighedsdomstol, såfremt danske domstole skulle afvise at behandle sagen.

Men de problemer, vi har rejst her, burde kunne løses politisk, og derfor opfordrer vi regeringen, det færøske hjemmestyre og det grønlandske selvstyre til at støtte kravet om, at folkeafstemningen om retsforbeholdet skal være åben for alle danske vælgere – også på Færøerne og i Grønland. Dette er det statsretlige og politiske minimumskrav i forhold til Rigsfællesskabet. Om dette er statsretligt tilstrækkeligt, tager vi ikke stilling til. Der er gode argumenter til støtte for den opfattelse, at tilvalgsordningen ikke lever op til Grundlovens krav om, at suverænitet kun kan afgives i nærmere bestemt omfang. Dette spørgsmål tager vi op i anden sammenhæng.

